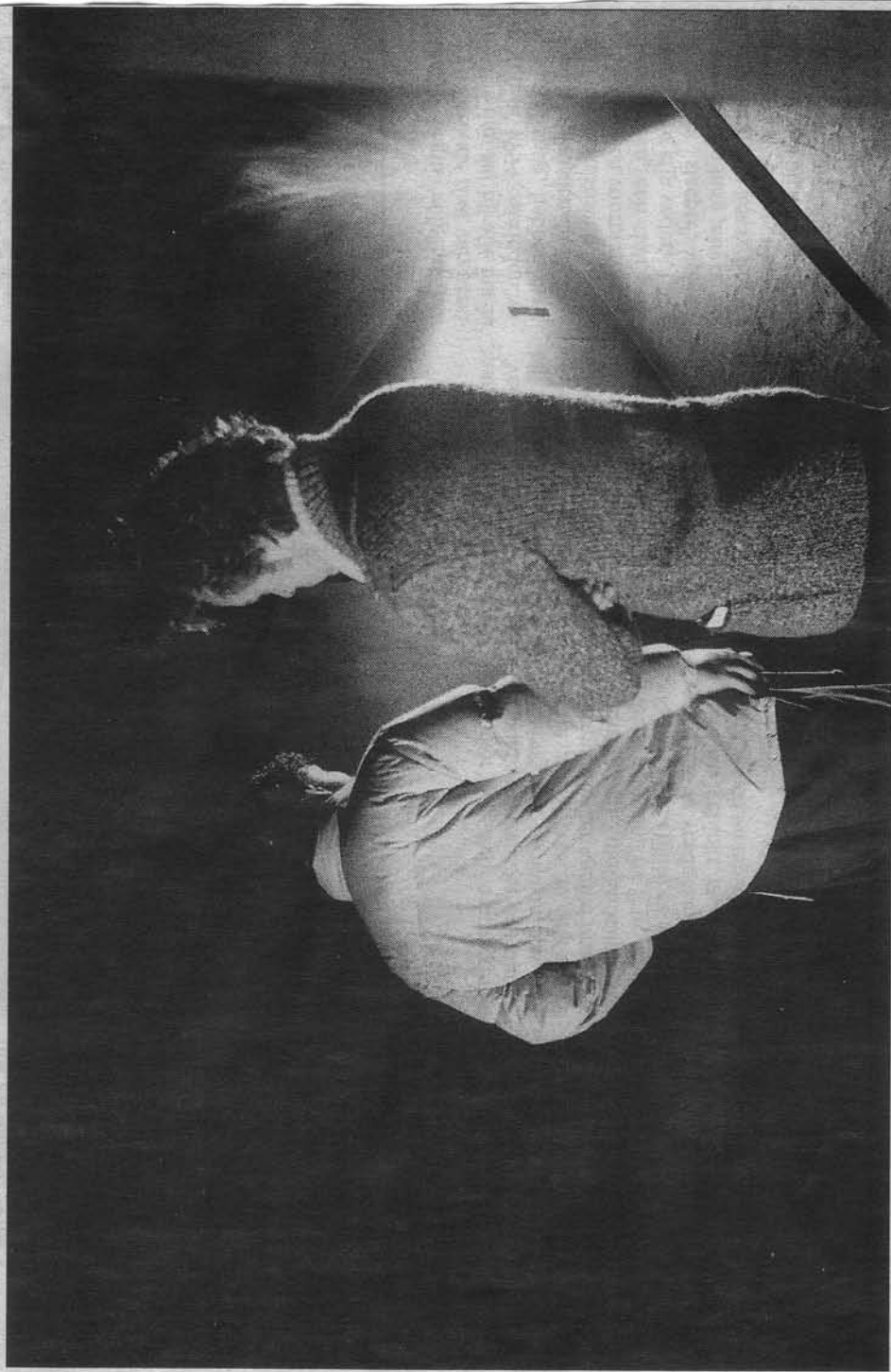

De Stichting deelt uppercut uit

Peter De Graef en de kunst van het niet relativeren

Van onze redacteur

BRUGGE — Onthutst, ver-rast, platgeslagen. Was dit wel De Stichting? Een blik op het programmaboekje leert van wel. In *De drie mannen van Ypsilanti* ruimen virtuositeit, exuberante verbeelding en humor de baan voor een verpletterende zwaartheid. Peter De Graef schreef beslist al beter onderbouwde plots, maar zijn regiewerk met drie jonge acteurs werpt vruchten af. Zeker niet de sterkste, wel een betekenisvolle productie in de ontwikkeling van De Stichting.

De drie Mannen van Ypsilanti. © raymond mallentijer

THEATER

VOOORHEEN was Peter De Graef gewoonweg De Stichting, nu maakt hij er eerder deel van uit. Nog steeds op een richtinggevende manier. Hij deed de regie en schreef de tekst. Geen monoloog deze keer. Dat is op zich geen verrassing. Al in zijn solo-projecten gonsde het van de stemmetjes en daar haalde De Graef er op tijd en stond enkele van naar voren. Dat hij boeiend dialogenverkeer tussen diverse uitgewerkte personages op poten kon zetten, bewees hij met *Hun*.

In die vorige stukken werkte De Graef een haarscherp afgeleide situatie uit. In *Hun* was dat een soort van *Breaking the waves*, waarin zich bekende thema's als onbehagen en onverwerkte trauma's konden ontwikkelen. De voorlaatste, *Henry*, liet de verhaallijnjes door elkaar kronkelen als op een bord spaghetti, om dan toch al die personages bij elkaar te krijgen rond een passionele moord, gepleegd wegens, alweer, een onverwerkt verleden.

Die thema's duiken ook weer op in *De drie mannen van Ypsilanti*, maar in een danig gewijzigde verhouding. Vooreerst is

een context, waarin ze te hooien en te gras worden aangestipt, vrijwel afwezig. De drie mannen (helemaal niet van Ypsilanti, waar ligt dat trouwens?) waaien aan elkaar voor een persoonlijkheidsonderzoek. Dat is de context. En daar blijft het bij. Die zware thema's, tevoren ingebed in een groter verband en daardoor verteerbaar, krijgen nu het volle gewicht.

Deze keer komen ze minder tot hun recht, omdat De Graef ze op een andere manier presenteert. Bij vorige gelegenheden voorzag hij ze rijkelijk van relativerend tegengewicht. Een greep uit de mogelijkheden: een benede maffe nevenverhaaltjes, veel

humor, virtuoos spel dat voortdurend het *sérieux* onderuithaalde. Dat is er nu minder bij. De personages graven zich een weg in de diepere gevoelens die als een baksteen op hun maag liggen. Dat maakt *De drie mannen van Ypsilanti* gaandeweg tot een vermoetende gebeurtenis.

Net als *Henry* eindigt *De mannen van Ypsilanti* met een ramp. In het eerste stuk slaat een man zijn vrouw de schedel in. De moord wordt zo grotesk beschreven en daarna zo gevoelig verwerkt dat de impact ietwat geneutraliseerd wordt. De nieuwste productie eindigt abrupt. Wim, de man met de meeste bakstenen op de maag,

knoopt zich op aan een touw. Terwijl het licht uitgaat, kijk je tegen zijn bungelende benen aan. Niemand doet wat. Het is voorbij. Een theatrale uppercut van dat formaat krijg je niet elke dag toegediend.

Toch is deze productie niet uitsluitend een afgrondserving. „Wim, dit is maar een voorstelling, dit is toneel”, krijgen we op het einde mee. Te relativeren. Toneel en de werkelijkheid zijn haast een geworden. Hier en daar krijgen we toch weer die hersenkronkels waar De Graef patent op heeft en dan licht het allemaal weer even op.

De acteeprestaties van de drie jonge acteurs die De Graef ontmoette op de Toneelacademie van Maastricht (Fedja Van Huêt, Stijn Westenend, Marcel Hensema) halen deze zware dobber geregeld omhoog. Een sterk debuit, aan elkaar gewaagd en zorgvuldig op elkaar ingespeeld.

Geert SELS

● *De Stichting is op tournee met „De drie mannen van Ypsilanti”*: 28 oktober in de schouwburg van Kortrijk, 30 oktober in CC Hoogendonck in Waasmunster, 31 oktober in Netwerk Aalst. Tot 20 december, speellijst bij *Thasos*: 03-235.04.90.